

Serhii Harkusha
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Accounting and Taxation
Sumy National Agrarian University*

Гаркуша С.А.
*к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування
Сумського національного аграрного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-25>

DIGITALIZATION OF ACCOUNTING

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Діджиталізація – підключення цифрових технологій та інструментів для вдосконалення бізнес-процесів, збільшення продуктивності підприємства та лояльності клієнтів. Це не просто купівля нового обладнання. Необхідно змінювати внутрішню культуру підприємства, методи управління та зовнішні комунікації. Мінімум інструментів для діджиталізації підприємства – власний сайт, облікові записи в соцмережах, онлайн-каталог товарів. Також за її допомогою можна змінити внутрішні бізнес-процеси: виробництво продукції, керування кадрами, комунікації працівників і т.д.

Як відомо, бухгалтерський облік зазнає серйозних змін і однією з найвизначніших змін є запровадження його цифровізації. Хмарні обчислення принесли значні переваги для виконання робіт бухгалтерією і це змусило бухгалтерів краще реагувати на потреби ведення обліку. Очевидно, що споживачі програмного забезпечення технічно підковані. Вони повністю прийняли цифрові технології і можуть отримати доступ до своїх фінансових рахунків у будь-який час доби в цифровому вигляді майже з будь-якого місця. Для таких осіб діджиталізація бухгалтерського обліку є рішенням багатьох проблем. Але розробка програмного забезпечення та хмарних технологій щороку приносить нові інновації. Тому можна проаналізувати деякі з найкращих бухгалтерських програм.

Переваги діджиталізації господарської діяльності суб'єктів бізнесу наведено в табл. 1.

Щоб перевести свій бізнес в онлайн-формат, потрібно:

– Проаналізувати підприємство, визначити цілі та розробити стратегію. Оцініть спілкування всередині підприємства та з клієнтами. Запросити сторонніх фахівців, щоб проаналізувати бізнес-процеси. Нові технології не повинні повністю змінювати підприємство. Їхнє завдання – спростити та покращити роботу.

– Впровадити діджитал-технології. Потрібно знайти фахівців, які допоможуть реалізувати задумане та вибрати відповідні діджитал-інструменти. На підключення цифрових технологій знадобиться час. Потрібно їх протестувати, виправити технічні помилки, навчити персонал та створити інструкції для покупців.

– Дослідити результати. Доцільно переконатися, що нововведення приносять користь підприємству без шкоди бюджету. Якщо це не так, потрібно шукати шляхи застосування технологій по-іншому.

Переваги діджиталізації господарської діяльності суб'єктів бізнесу

Вид переваг	Характеристика
Автоматизація процесів	Відповіді на часті запитання, заповнення документів, допомогу у підборі товару та оформленні замовлення – ці завдання вирішують автоматично завдяки сучасним ІТ-інструментам
Оптимізація бізнесу	За допомогою діджитал-технологій скорочуються витрати підприємства, залучається нова аудиторія, підвищується обсяг продажу та збільшується прибуток бізнесу. Також можна аналізувати попит на окремі товари та послуги, виявляти найбільш потрібні продукти. Перехід в онлайн торгівлю спрощує комунікацію між підприємством та споживачем. Бізнес має можливість підняти рівень сервісу, орієнтуючись на запити клієнтів
Підвищення впізнаваності	Реклама підприємства в інтернеті, спілкування з аудиторією і бренд стане відомим. Прийдуть нові клієнти, з якими можна налагоджувати довірчі відносини. Це циклічний процес, і за грамотної організації він проходитиме без зусиль
Підвищення імпульсивності	Головна відмінність інтернет-магазину від офлайну в тому, що в ньому легко створити штучний дефіцит. На веб-сайті можна встановити таймер для відліку часу до кінця акції. Покупець поспішає оформити замовлення, бо вважає, що такої можливості більше не буде. Такий прийом допоможе продати товари зі старих колекцій, звільнити склади та підвищити прибуток
Підвищення ефективності реклами	Є кілька видів інтернет-реклами: крос-маркетинг, контекстна реклама, прес-релізи, реклама у блогерів, конкурси у соцмережах. Щоб вибрати спосіб просування підприємства, потрібно вивчити цільову аудиторію, проаналізувати потреби та проблеми клієнтів, співвіднести вкладення реклами з очікуваним результатом
Комунікація із користувачем	З цифровими інструментами можна прискорити обробку заявок, сервіс автоматично пропонуватиме відповіді на часті запитання. Споживачі можуть надсилати свої запитання через онлайн-форми, де працівники оперативно виходять на зв'язок. Це підвищує якість спілкування, знижує витрати на утримання постійних клієнтів
Розвиток у всіх напрямках	В онлайн форматі розширювати бізнес легше: можна працювати з клієнтами з будь-якої точки планети, це впливає на залучення більшої кількості покупців. Головне – налаштувати кілька способів логістики, щоб кожен клієнт міг вибрати відповідний тариф за вартістю та терміном доставки

На сьогодні актуальним є питання захисту інформації. Невірне використання бази даних, відсутність необхідної мережевої безпеки може привести до витоку фінансових відомостей з облікової системи.

Питання кібербезпеки на державному рівні регламентується Стратегією кібербезпеки України, яка затверджена указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021 [2]. Відповідно до даного нормативного документу викликами для України у сфері кібербезпеки є:

- активне використання кіберзасобів у міжнародній конкуренції;
- змагальний характер розвитку засобів кібербезпеки в умовах швидких прогресуючих змін інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема хмарних та квантових обчислень, 5G-мереж, великих даних, Інтернету речей, штучного інтелекту тощо;
- мілітаризація кіберпростору та розвиток кіберзброї, що дає можливість приховано проводити кібератаки для підтримки бойових дій і розвідувально-підривної діяльності у кіберпросторі;

– вплив пандемії COVID-19 на економічну діяльність та соціальну поведінку, що спричинив стрімку трансформацію і організацію значного сегмента суспільних відносин у дистанційному режимі з широким використанням електронних сервісів та інформаційно-комунікаційних систем;

– упровадження нових технологій, цифрових послуг та механізмів електронної взаємодії громадян з державою, що здійснюється безсистемно в частині заходів з кібербезпеки та без належної оцінки ризиків.

Існуючі загрози бухгалтерської інформації потрібно класифікувати наступним чином [1]:

1) за ознакою їх виникнення:

а) штучні (суб'єктивні) загрози, які викликані діями чи бездіяльністю співробітників підприємства, і можуть бути наступних видів:

– випадкові загрози – помилки програмного забезпечення, збої в роботі, відмови або повільна робота комп'ютера та систем інформаційних технологій в цілому;

– умисні загрози – неправомірний доступ до інформації, поширення вірусних програм тощо;

б) природні (об'єктивні) загрози, тобто незалежні від людини – форс-мажорні обставини, стихійні лиха, повені, і пожежа;

2) за ознакою щодо джерел виникнення:

а) внутрішні загрози, до яких відносять діяльність працівників підприємства;

б) зовнішні загрози – це вплив ззовні, наприклад, атака хакерів.

У практичній діяльності існує значна кількість потенційних загроз, а тому захист бази даних є актуальним питанням для підприємств.

До файлових баз найпростіше отримати фізичний доступ. Це зумовлено особливостями даного виду баз: необхідно надавати у відкритому доступі файли та конфігурації для всіх користувачів. Теоретично будь-який з користувачів з правом доступу до програми здатний видалити або скопіювати всю інформацію для передачі стороннім особам.

У випадку, якщо сховищем даних виступає СУБД (SQL, PostgreSQL, MS), сервер бухгалтерської програми є сполучною ланкою між СУБД і базою даних. Багато підприємств допрацьовують конфігурацію під свої потреби, в ході якої нерідко забувають про умови інтернет-безпеки. В результаті, особи, у яких є прямиий або тимчасовий доступ до системної бази, мають можливість скопіювати інформацію та розпоряджатися нею на свій розсуд. Загрозу безпеці даних також становлять декілька аспектів, що сприяють несанкціонованому доступу до інформації при її обробці. Іноді такий доступ буває випадковим, але в результаті цінні відомості можуть бути заблоковані, змінені, скопійовані, передані третім особам [1].

Для уникнення ризику злодійства або виходу з ладу оргтехніки, рекомендується використовувати хмарні сервіси, які дозволяють вести роботу з програмою через інтернет. Відповідно, можна не купувати програму, її просто потрібно орендувати та здійснювати підключення зашифрованим каналом. Це найефективніший спосіб захисту бухгалтерської бази даних від зовнішніх зазіхань та форс-мажорних обставин. База з інформацією зберігається не на комп'ютері бухгалтера, а на віддалених серверах у приміщеннях без права доступу сторонніх осіб, відповідно, щоб не трапилося з технікою (поломка, вилучення, крадіжка тощо), цінні відомості будуть надійно захищені та збережені.

Отже, діджиталізація є актуальною для інтернет-торгівлі, сфери нерухомості, освіти, медицини, логістики, фінансових підприємств, а особливо бухгалтерського обліку. Корисні інструменти для цифровізації – хмарні сховища, програми для роботи та комунікації співробітників, програми для віддаленого управління проектами та захисту даних, CRM-системи. Цифровізація бізнесу допомагає

покращити якість обслуговування клієнтів, налагодити комунікацію всередині підприємства, автоматизувати процеси та збільшити ефективність реклами. Перехід в Інтернет дозволяє господарюючим суб'єктам ефективно працювати навіть у складних умовах сьогодення.

Література:

1. Електронна бухгалтерія: підручник для здобувачів вищої освіти / В. Я. Плаксієнко, І.М. Назаренко, К.С. Жадько, С.А. Гаркуша. Київ : «Центр учбової літератури». 2021. 298 с.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. *Законодавство України / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>.